

Anđelko Erdeljanin

OD CVEĆA DO KRAJNJIH ZVEZDA

(Paun Petronijević: *Prebela jedro, Svitak i UKS - Podružnica za Zlatiborski okrug, Požega - Užice, 2006*)

Bio jednom divan pesnik, pa umro mlad... U devetnaestom veku, u srpskoj poeziji, to je bio čest slučaj, a ima primera i u dvadesetom. Jedan od njih je Paun Petronijević (Ribaševina, 1936 – Bežanijska kosa, 1962), čije su izabrane pesme „(izbor iz obimne pesničke zaoštavštine)“ objavljene povodom 70. godišnjice rođenja (izbor i pogovor Milijan Despotović).

Priređivač je dobro izabrao uvodnu pesmu, bez naslova, izdvojivši iz same pesme reči za uvodni naslov – *Do krajnjih zvezda*. Tom pesmom nagovešten je kompletan tematsko-motivski krug pesništva Pauna Petronijevića. U njoj je „sabrana visina oka od veđa do krajnjih zvezda“. Tu je teskoba pesnika iskazana simbolom brodova stisnutih „kao ptice uhvaćene u procep nevine“, tu su „bedra zrele žene“ i „čežnja daleka“, „svenuto cveće“ i ptice, „i opet ptice“ što ga „umornog muče“ i misaona nit „na jednoj čistoj stazi na jednoj dobroj stopi“.

Od nepunih 27 godina, Paun je bolovao dvanaest. Čitavu muževnu mladost proveo je bolujući, a nije klonuo duhom i potonuo u depresiju. U njegovim pesmama ima i tuge i žala za nedostignutim, ima svesti o bolesti i smrti, ali njegovim stihovima ipak dominira zdravo osećanje za lepotu i radosti života. U tako mladim godinama pesnik već zna da mu je poezija najjača spona sa životom.

Zagledan je pesnik u cveće („cveće svih boja“), travu i zvezde („do krajnjih zvezda“). Pesme „Pastir traži dno neba“, „Trnje i cveće“ i „Zasej me cveće moje“, u slojevitom spletu emocija i misli, možda najbolje iskazuju spoj patnje i čežnje za lepotom u punom (kristalisanom) sjaju. U tome krugu lepote je i žena, i ljubav doživljena ili samo željena. Tragikom slomljene mladosti snažno se doima u pesmama ljubavnog bola, kao što su „Glas koji nešto želi da kaže“, („Do vriska me boli ljubav jedna“), „Poruka“ i dr.

O svojim bolesničkim snovima, besanim noćima i postojanim mukama tela Pauna Petronijevića, pesnik peva suzdržano, bez patetike koja traži samilost, ali otvoreno i upečatljivo imenuje boljku u svim njenim vidovima. U ovom izboru se nalazi ciklus *Crveni kašalj* i u njemu pesma „Mi grudni“, rečite metafore u naslovima koje bolničku dijagnozu pretvaraju u esenciju bola, što duboko pogađa i srce čitaoca. Takav čitalački doživljaj čine i druge pesme pomenutog ciklusa – „Pismo majci Raji“, „Želja i oproštaj“, „Inat na kraju veka“, „U očima se svet svršava“ i dr.

Impresivna je simbolika ptice u Paunovoj poeziji. I sam je dobio ime po ptici, raskošnoj ptici iz dvorske bašte (u njegovom slučaju reč je o bašti pesništva i bola). Taj simbol je najviše prisutan, i moglo bi se reći da je poetski „najproduktivniji“. Paun peva o ptičijem letu, lepoti ptica („ptice kao najlepši znamen“), o pojedinačnoj ptici (ševa, grlica, ždral itd), o jatima, o odbegloj ptici, a sve u kontekstu intimnog doživljaja. Jedna pesma nosi naslov „Mala ptica“, a ona, ta mala ptica (kadikad – tica), i kroz druge pesme proleti. U nekim sti-

hovima zapažamo oba velika početna slova: Mala Ptica – kao ime i prezime. Mala ptica je tako prerasla u višeznačnu parabolu, u kojoj se može sagledati sav život pesnikov i smisao života.

U sličnom ključu (parabole) mogu se čitati i pesme u ciklusu *Nosim svu penu*, u kojem je karakteristična „Bela pesma“. U njoj, kao i u drugim tekstovima, nalazimo bogate naslage pesničke misli. Jedna i nosi naslov „Misli“. Pesnik razmišlja o čoveku, o životu, o svemu što život čini, o prolaznosti, o onome što ostaje. Mlad pesnik, osuđen na kratak (prekratak) život, o životu govori zrelo i mudro. I svaka njegova misao podstiče na novo razmišljanje o večnim i uvek novim pitanjima.

Ovaj čitalac, za kraj ovog kratkog osvrta, predlaže da obavezno razmislimo barem o dva Paunova stiha, iz navedene pesme:

„Jedan dan vedri može ko brana sve bure bola da srećom spreči.“

„Nije shvatio niko mene. Nisam ni ja shvatio nikog.“